

Harry Pommerts tal i Sessionssalen på Yom Hashoa 11 april 2010

Vänner,

Nyheten om flygolyckan utanför Smolensk där Polens president och stora delar av militärledningen och prominenta politiker förolyckades har nått oss. Det som nu har inträffat är en djupt tragisk händelse för familjerna och Polen. Vi beklagar sorgen.

Yom Hashoa.

65 år sedan krigsslutet och det fåtal som överlevde Shoan blir för varje dag allt äldre, sjukare och färre. Sålunda går också Förintelsens ögonvittnen, de få, in i skuggorna, hem, för att igen återse de kära som vår Herre kallade till sig då, under Shoan. Sex miljoner världar försvann till sin Faders hus, snurrades ut i Kosmos. Sex miljoner själar studsade för en sekund på denna grymma planet och återvände till stjärnkatarakten. Kvarlämnade ännu en tid är vi, fragment av ett folk slaget i spillror, mikroskopiska bloss i fördomarnas kalla mörker.

Dagen efter Auschwitz, dagen efter Treblinka, dagen efter Yom Hashoa.

De svåra frågorna överlevarna ställda: Vad återstår? Vad gör vi nu? Vilken väg leder oss ut? Är det för sent? Är vi för få? Har vi passerat gränsen till den kritiska massan för överlevnad? Har vi den inre styrkan för att orka plocka upp oss, tillbaka från helvetet? Har vi något val? Hur skall vi kämpa? Finns det någon plan? Vem skall leda striden? Hur hindrar vi den Onde i bunkern i Berlin från att förklara slutlig seger över vårt folk? Hur?

Och idag, om det är vi som är framtiden, våra barn, deras barn? Står kommande generationers oföddas hopp till oss, vad skall vi då göra här och nu? En dag som denna, en värld som denna, med Shoan i våra tankar. Dagen efter Yom Hashoa.

Andlighet, spiritualitet, medkänsla, respekt för de äldre, ödmjukhet, generationers samexistens är nu begrepp från en svunnen värld. Istället ersatt med materialism, egoism, cynism, likgiltighet, allt, nu! Blott tomhet. Vem går längre i andlighetens hus och tillber en abstraktion? Var finns idag vår Skapare?

Jag vet var andligheten finns idag, eller snarare vad en svunnen tids andlighet har ersatts av.

Jag har sett dom, hur människor på söndagarna köper sig lycksalighet och frid. I köerna vid köptemplen, med bokhyllan Billy under armen, med lampan Petronella som ledstjärna, köper sig den tomma människan en stunds frid och ro; och belöningen som hägrar där borta i ljuset efter kassakön, är en varmkorv för endast 5 kronor. Med blossande kinder och tindrande ögon, såsom efter en själens vederkvickelse, släpar de, tunga paket till sina hem fyllda, med saker, men tömda på andligt innehåll.

Dagen efter Yom Hashoa slåss vi bokstavligt för vår judiska framtid här i Sverige.

Skall vi slåss mot väderkvarnar och dårskapens motvindar är det bäst att vi utrustar oss med kunskapens lansar, Torans ord och Talmuds argument. I en ignorant och fördommad värld står vårt enda hopp om framtiden till att stödja undervisnings-husen, våra judiska skolor och bistå de som ägnar sin korta värdefulla tid här åt högre religiösa och etiska tankar och studier.

Centralt i denna vår kamp för överlevnad står utan tvekan Israel. Vår solidaritet med landet är för alltid orubblig, men ljuset från Zion måste nu, mer än någonsin, lysa ända upp till våra nordliga mörka breddgrader, annars finns här snart ingen Diaspora kvar.

Förvisso är vår kultur, vårt artisteri och våra sedvanor av stor vikt för att bevara vår judendom; men det räcker inte till för att skapa judisk framtid. Utan mer hjälp från Israel, och större satsningar på kunskaper om vår religion och spirituella uppfattning tynar vi här långsamt bort. Till slut återstår gehackte leiber, lokshen mit joech, gefillte fisch och den Onde smörjer kråset gott där nere, då har han fått sista ordet och judarna finns till beskådande på Etnografiska museet, sal 23, vardagar 10-18, lördagar och söndagar 11-18. Dagen efter Yom Hashoa.

65 år senare är en mansålder men är ingen ålder. Förutom att vi, förintelsens barn och barnsbarn måste och skall göra vad som går för att bevara judisk framtid här, delar vi med de kommande generationerna den heliga plikten att, gång på gång, igen och igen och igen berätta, bevara, behålla minnet av våra föräldrars, vårt folks lidande och massakern under Shoan i folkens medvetande. På vägen hit ikväll gick vi alla förbi Förintelsemonumentet här nere eller kanske Raul Wallenbergs torg, båda tillkomna för att påminna, beröra och vittna om människans ultimata förnedring men också godhet.

Med en åsnas envishet måste vi fortsätta att ständigt nöta, påminna och varna en slö allmänhet om Förintelsen och dess fasor. Det är svårt att penetrera det konstanta mediebrus som avtrubbat och fördummat en generation uppvuxen med dataspel, CNN och Internet. Vi måste förmå skolmyndigheterna att göra studiet om Shoan obligatoriskt på skolschemat, uppmuntra de som söker kunskap om Shoan, bistå de som vill åka ner och besöka dödens boningar.

Och de finns dessa pilgrimer till helvetets förmak. Varje år åker svenska skolungdomar och lärare frivilligt till Auschwitz, Stutthof, Majdanek, Bergen-Belsen och andra läger. Siffror från 2008 berättar att c:a 2000 elever och lärare åkte det året varav 500 i Svenska kommittén mot Antisemitismens regi. Enastående. Var och en kommer tillbaka som en potentiell ambassadör mot främlingshatare och antisemiter. Ett besök lämnar ingen oberörd. Allt efterhand som färre och färre överlevande från Shoan i skolorna orkar och förmår berätta om sina egenupplevda händelser blir dessa resor allt viktigare. Dessa besök bör och skall vi från vår förening Förintelsens Överlevande uppmuntra och stödja.

Jag åkte själv i somras på en sådan resa ned till Polen arrangerad av SKMA och den lämnade mig stum, stum av fasa. Hur? Hur? Många frågor, inga svar, zeitgeist. Vad krävdes för att förvandla vanliga Herr Schultz, Herr Müller och Herr Braun till lydiga dödsänglar? Hur är man funtad när man på morgonen drar på sig en uniform, kysser sina småttingar på pannan, går in i lägret, bestialiskt mördar 1 000 värnlösa barn och kvinnor och män, kommer hem på eftermiddagen, tar av stövlarna, äter sin middag och tycker att man haft----- en ganska tråkig dag egentligen...En dag, Yom Hashoa.

Våra valda ledare i Judiska Församlingen måste begripa att det är här och nu, framtiden bestäms. Det är nu vägvalet måste göras, det är deras beslut idag som avgör om vi som judar finns kvar här om 50 år, om 100 år; välj klokt mina damer och herrar, besinna er, Etnografiska museet är inte långt härifrån.

Vi som samlats här idag kommer från stadens olika delar och Synagogor, vi är av olika åldrar, stammar från olika bakgrunder och länder, har olika uppfattningar i mångt och mycket, men detta har vi ikväll gemensamt, vi hyser alla en stor tomhet, sorg och smärta över alla Förintelsens offer, vi ber tillsammans för deras själar och att dom må få vila i frid. Må deras minne vara oss till evig välsignelse idag, Yom Hashoa, tack.